

Dag Ove Johansen:

TIDSKAPSELEN

Saltenposten i Fauske fikk tillatelse til å trykke et kapittel fra min nye ungdomsroman i onsdagsutgaven av 30.09.1998. Slik ble boken presentert i avisen:

Spennende ungdomsroman

Fauske: Saltenposten har fått forfatter Dag Ove Johansens tillatelse til å presentere et kapittel i hans siste bok «Tidskapselen». En sciencefiction ungdomsroman utgitt på Orkana Forlag

En gammel indianerbønn er slik: Store Ånd, hjelp meg til aldri å dømme andre før jeg har vandret i deres mokasiner i fjorten dager!

15-årige Kaal er sendt fra fremtiden for å lære seg om medfølelse - empati. Prosjekt Empatia er den første tidsreisen hans. Møtet med den jevnaldrende Bjørn, tyskerungen som er havnet på spesialskole, gir ham et sterkt opplevelse om en tøff oppvekst etter 2. verdenskrig. Å være så nær en annen person gjør noe med et menneske. Men tar Kaal virkelig konsekvensen av dette?

Den biotroniske datamaskinen i Kaals tidskapsel kobler Kaal til Bjørns hjerne og skanner seg gjennom tyskerungens verste minner. Slik må Kaal vandre i Bjørns mokasiner for å kjenne hans smerter i oppveksten. Den første minnetappingen Kaal opplever er skildret i kapittel 4, som vi gjengir her i sin helhet.

Saltenposten var på bokslippet i 9.klassen ved Valnesfjord sentralskole, hvor Dag Ove Johansen leste dette kapittelet for elevene:

MINNETAPPING-1

Han stirrer forskrekket ned på de gråsvarte fiskeskinnskoene sine. De er store som ausekar.

Jeg kan ikke gå i geburtsdag i disse fæle skoene, sier han halvhøyt til seg selv. Jeg er jo bare seks år. Hvorfor vil mommo sende meg avgårde på denne måten? I en voksen manns sko, som en tulling?

Grusveien går fjærelangs mot fiskeværet. Kvalmen har så smått begynt å tre seg, stråler ut fra magen som trådene i en brennmanet.

Jeg tror jeg snur og går tilbake. Kan jo ta meg en tur i fjæra først, for å knuse noen ekle maneter med stein, lage lapskaus av dem.

Vårsola varmer ryggen og lager en underlig skygge av ham i fjæresanden. De bleke pipstilkene hans av noen bein stikker ut av tykke kortbukser. Jakken har lapper på albuene.

Jeg vurderer han frem og tilbake om han likevel skal gå i selskap. Det ville smakt godt med et stykke sjokoladecake, noe han aldri fikk hjemme.

Han myser mot tettbebyggelsen i Været. Det er jo ikke så veldig langt å gå, da. Det varer bare en liten stund, så kan jeg sette tennene i sjokoladecake til fru Iversen. Han er virkelig heldig, han Jonas, som har en slik mamma!

Hvorfor er ikke mommo slik?

Nei, men Bjørn, da, sier han høyt til seg selv, - det er jo fordi hun egentlig ikke liker meg, det! For mommo er ikke mamma, bare en liksom-mamma som aldri kan bli noen ordentlig mamma for meg.

Han tar tak i en feit stein og kyler den i nærmeste havarerte brennmanet. Lyden er en slags klæsj, og smilet brer seg straks over det vinterbleke ansiktet hans.

Med bestemte skritt trasker han opp på grusveien innover mot været. Karslig putter han hendene i lommene. Sparker noen steiner i grøfta, tar med et par hestehov i samme farten.

Her kommer Bjørn, furer det gjennom skolten hans. Og jeg skal i geburtsdagselskap til Jonas. Ja, det skal jeg sannelig.

Men like ved den første hagen med stakittgjerde kjenner han på nytt kvalmen murre i magen.

Jeg vet at de vil gjøre det.

Ingen vil stoppe dem.

Og det er lang vei hjem!

Likevel går han de første snublen skrittene over grensen. Det er kaken som trekker, fru Iversens nydelige sjokoladecake.

Fiskeskinnskoene trækker ned grønt gress i hagen med voksenmannsskritt. Det er ingen vei tilbake nå.

En skjelvende hånd banker på døren. Det er nesten ikke lyd. Er det noen som hører?

Plutselig står Jonas der, med ansiktet fullt av flir.

- Neimen, hei, Bjørn, er det du som kommer!

- Ja, det er meg.

- Vi har begynt allerede.

- Er det mer sjokoladecake igjen?

- Ja, men det er ikke mye!

- Bare til meg?

- Ja, men det er ikke mye.

Bjørn glemmer rent å hente opp pakken fra innerlommen. En myk pakke i grått innpakkingspapir. Det er mommo som ordner det meste. Men hyssing-en har han knyttet selv.

Jonas river opp papiret og gløtter ned i hemmeligheten.

Lester, strikket av blått ullgarn.

Ja, ja, det er jo greitt når det blir kaldt, men det er jo lenge til.

- Takk skal du ha, Bjørn, det kommer godt med når det blir vinter.

- Det var mommo som pakket dem inn...

- Det er greitt, det.

- Sjokoladecake?

- Mamma, Bjørn ga meg lester!

- Det er fint, Jonas! Det kommer godt med når det blir...

- Vinter, tilføyer Bjørn.

- Kom inn, sier Jonas og dytter nykommeren inn i stuen.

*

Alle glaner på ham, vet at han er sønn av en tyskerfaen som pulte en norsk hore en vakker soldag i mai. Så ble hun på tjukken og fødte en idiot av en unge.

- Gratulerer med dagen, sier Bjørn mens de andre glaner og vurderer ham fra fiskeskinn til hårkrem.

- Ja, hum-hum, mumler en av ynglingene og smatter med tungen. - Men hva gjør du egentlig her?

Bjørn ser forundret på fyren.

Er han ikke like velkommen som de andre?

- La nå Bjørn spise i fred, sier Jonas.

- Greitt for meg, det, svarer den nesevise.

Ansiktene sitter tett rundt ham mens han skraper sjokoladeskorpen av for å gjemme den til slutt. Det er som om de eser opp til svære brune fotballer. Øynene liksom tyter ut og nistirrer ham i senk.

- Etterpå går vi ut og leker, sier en av fotballene gjennom en skjev sprekk i læret.

- Jaaaaa, samstemmer de andre mens luften langsomt går ut av dem og ansiktene blir normale igjen.

- Ja, det kan vi godt gjøre, ikke sant Bjørn?

Det er Jonas' stemme i bakgrunnen. - Vil du ha mer å spise?

Bjørn kjenner det er blitt mer enn nok. Kvalmen hugger tak helt ned i

118552

underlivet, røsker til for å slite ham sund mens alle ser på.

- Skul det være litt mer saft? spør moren til Jonas gjennom den åpne kjøkkendøren.

- Nei takk, vi er forsynt, sies det fra alle hold. Guttene er ivrige etter å komme seg ut.

- Du kan godt vente litt, Bjørn, sier en av dem mens han henger igjen i dørkarmen med ene hånden og kikker seg tilbake over skulderen. - Spis deg ferdig...

Så er han ute av syne.

Bjørn sitter alene i stuen. Det er rikelig med både saft og småkaker igjen, men han har nettopp mistet matlysten. Sjoladen ligger som en sur klump midt i magen et sted og vil opp igjen, men han kjemper tappert imot.

- Takk for maten, stønner han og kommer seg på beina.

- Hyggelig at du kunne komme, Bjørn, sier stemmen uten ansikt fra kjøkkenet.

Hvorfor vil hun ikke se meg?

- Adjø, fru Iversen.

- Adjø, Bjørn...

Han går så stille han kan ut i bislaget. Det vesle vinduet øverst på veggen viser en mørknende himmel med skyer i oppbrudd.

Det blir vel ikke regn igjen?

Da han åpner døren, hører han stillheten der ute.

Hvor er det blitt av alle sammen?

I to kjappe sprang fra trappen er han på bakkenivå. For sent oppdager han løpestrengen som er spent i lav høyde like foran bena. Som en skadeskutt kråke stuper han med ansiktet ned i grusgangen. De grove sandkornene rasper huden, det svir i øynene, blodsmaken sprer i munnen sammen med sand og skitt. Før han riktig sanser det, spyr han fru Iversens sjokoladekake ut over hele ansiktet.

Da blir han var latteren fra flokken som står rundt ham.

Ulvne har bare ventet på øyeblikket da de kan kaste seg over meg!

Før han vet ordet av det, har en av dem knyttet et tørkle stramt over munnen hans. En eller annen fester tauender rundt beina. Snart trekker de ham med seg ut av fru Iversens hage, over grusveien og ned mot naustene. Alt skjer så raskt at ingen utenforstående merker noe som helst.

Det gjør så vondt i håndflatene at han skriker, men det blir bare noen ynkelige stønn gjennom tørkleet som presser seg inn i munnen hans. Det er hoing og roping fra de som trekker ham etter seg. Men han kan ikke høre Jonas noe sted.

- Tyskerjævel! sier stemmene. Det er vanskelig å avgjøre hvem det er. Alle virker så grove og hese i målet. - Nå skal vi ta deg, din helvetes nazist!

Slagene og sparkene hagler. Snart ensen han ikke smerten. Alt går liksom i ett. Det som sies blir en eneste grøt av gjennomtrengende ul, ulvehyl mot fullmånen. Med tungespissen kjenner han at to fortenner har løsnet. Blod og snørr blander seg med tårene fra lydløs gråt.

Så blir det helt stille.

Deretter begynner det å striregne.

Han slikker det i seg, men synes det er merkelig at det både er lunkent og salt. Gjennom de opphovnede øynene ser han pissestrålene fra de som står rundt.

De har i hvert fall sluttet å sparke, farer det gjennom skoltten hans mens urinen gjør ham både gjennomvåt og stinkende.

Disse klærne kan jeg aldri bruke i noe geburtsdagsselskap igjen.

Det er bare å hive dem på havet...

Endelig har de gjort fra seg.

De begynner å prate igjen. Lavmælt og nølende.

Hvorfor gjør de dette mot meg? Jeg har aldri gjort dem noe. Hvorfor stan- set ikke Jonas dem?

- Er det noen som hører å ta i møkkapeisen?

- Ikke jeg, i hvert fall!

- Enn du, Jonas?

Jonas er sammen med dem! Hvorfor, Jonas?

- Nei, vi slutter med dette nå.

- Er du feig?

- Det er ikke rett...

- Det gir vel jeg faen i! Så får jeg gjøre det selv, da...

En eller annen trekker av ham buksene så rumpa blir bar. Noen fniser i bakgrunnen.

- Hvem skal gjøre det?

- Faen, ikke jeg, i alle fall!

- Ikke jeg, heller.

- Er det bare feigpeiser her, da?

Det gjør så ubeskrivelig vondt at han gir alt han har i lungene for å skrike ut smertene de skjærer inn i ham med en lommekniv i ene rumpeballen, men tørkleet forvandler det til et lite pip fra en kanarifugl i bur.

- Det ble et jævlig fint hakekors, ikke sant?